

TIL PERSONER MED
NEDSAT FUNKTIONSEVNE

Mine penge

Hvad bestemmer jeg?
Og hvordan kan jeg få hjælp?

Viden til gavn

As you
forward
collected by

Publikationen er udgivet af

Social – og Boligstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk

www.sbst.dk

Første version udgivet 2013

Anden version udgivet februar 2023

Download eller se rapporten på

www.sbst.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Digital ISBN: 978-87-94371-69-8

Indhold

Mine penge.....	2
Du må selv bestemme over dine penge.....	3
Nogle mennesker må ikke bestemme over deres penge.....	4
Kommunen bestemmer udbetaling af pension.....	4
Hvad er værgemål	4
Hvem kan få en værge?	5
Betingelser, der skal være opfyldt	5
Hvis du selv kan ansøge om værgemål	5
Samværgemål.....	6
Hvem kan søge om samværgemål	6
Fratagelse af den retlige handleevne.....	6
Hvordan kan jeg bestemme over mine penge?	7
Selvbestemmelse.....	7
Medbestemmelse.....	7
Indflydelse.....	8
Hvad er godt at tænke på?	8
Budget	9
Dig selv.....	9
Hvordan får jeg bedst hjælp?	10

Mine penge

Peter bor i et bofællesskab sammen med flere andre. Der kommer personale hver dag og hjælper ham med forskellige ting. Peter diskuterer nogle gange med personalet og med sine forældre om, hvad han bruger sine penge på. Peter er også ked af, at han tit ikke har flere penge tilbage sidst på måneden.

Line bor i samme bofællesskab som Peter. Hun er lige flyttet ind. Før boede hun hos sine forældre. Line ved ikke så meget om penge. For det meste har det været hendes forældre, der har ordnet det med pengene. Nu skal Line til selv at betale, når hun er i butikker. Line er lidt usikker på, hvordan hun klarer det.

Peter og Line kunne begge godt tænke sig at få mere at vide om, hvordan de kan få styr på deres penge.

Denne pjece er til dig, der også gerne vil have viden om, hvordan du klarer dine pengesager. I pjecen står noget om, hvad du bestemmer om dine penge. Og du får også viden om, hvordan du kan få hjælp fra for eksempel personalet eller din familie, hvis du ønsker det.

Du må selv bestemme over dine penge

Man har ret til selv at bestemme over sine egne penge.

Det betyder for eksempel, at man kan købe det, man vil, hvis man altså har penge til det.

Det betyder også, at man kan lave aftaler med banken om for eksempel betaling af regninger. Eller at man kan skrive under på en aftale om husleje.

Man må gerne få nogle til at hjælpe sig med sine pengesager. For eksempel kan forældre eller personale forklare, hvad der står i en huslejeaftale. Eller bankpersonalet kan forklare, hvad aftalen med banken handler om. Du kan også få hjælp fra andre til at købe noget for dig. Eller du kan bede kommunen om at hjælpe dig med at styre dine penge.

Nogle mennesker må ikke bestemme over deres penge

Nogle mennesker bestemmer ikke over deres egne penge eller over alle deres penge. Det gælder mennesker, der ikke kan klare at bestemme over deres egne penge, selv om de får hjælp.

For eksempel kan man ikke lave en aftale om at købe eller leje noget, hvis man ikke kan forstå, hvad aftalen betyder.

Kommunen bestemmer udbetaling af pension

Kommunen kan i særlige tilfælde bestemme, hvordan man får udbetalt sin pension eller kontanthjælp. Det sker, hvis kommunen mener, at man ikke kan klare at bruge pengene til at betale de vigtigste regninger, for eksempel husleje.

Hvis kommunen bestemmer, hvordan man får udbetalt sin pension eller kontanthjælp, vil kommunen typisk sørge for, at man får betalt sine regninger til for eksempel husleje og varme. Man får derfor kun udbetalt de penge, der er tilbage, efter at regningerne er blevet betalt. Kommunen kan også bestemme, at man ikke får alle pengene på en gang. For eksempel kan man få udbetalt penge hver 14. dag.

Hvad er værgemål

Når der bliver oprettet et værgemål for dig, kan din værge træffe beslutninger på dine vegne – på de områder, der er omfattet af værgemålet.

Værgemålet skal altid etableres således, at det ikke er mere omfattende end nødvendigt.

Hvem kan få en værge?

For at få en værge skal du have et aktuelt behov. Det betyder, at der skal være nødvendige opgaver og beslutninger, der ikke kan træffes eller gennemføres uden hjælp fra en værge.

Hvem kan få oprettet, ændret eller ophævet et værgemål?

- dig selv
- din ægtefælle, børn, forældre, søskende eller andre blandt de nærmeste,
- din værge, en skifteværge eller en særlig værge,
- din fremtidsfuldmægtig,
- den som laver tilsyn med din fremtidsfuldmagt og vælger at gøre indsigelse.
- kommunalbestyrelsen, regionsrådet eller politidirektøren.

Betingelser, der skal være opfyldt

Der er en række betingelser, der skal være opfyldt, for at du kan få en værge. Betingelserne afhænger blandt andet af, om du selv kan søge eller om du skal have en anden til at søge om værgemålet.

Hvis du ikke selv kan ansøge om værgemål

Hvis du ikke selv kan søge om et værgemål, er der en række betingelser, som skal være opfyldt. Du skal have enten en sindssygdom, svær demens, hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred, som gør, at du er ude af stand til at varetage dine anliggender.

Et sådant værgemål kan omfatte personlige og/eller økonomiske forhold eller dele deraf.

Hvis du selv kan ansøge om værgemål

Hvis du selv kan søge om at få en værge, er betingelserne for at iværksætte et værgemål ikke helt så strenge.

I den situation kan der iværksættes værgemål, hvis du på grund af sygdom eller stærkt svækket tilstand ikke selv kan administrere din økonomi.

Sådan et værgemål kan kun omfatte økonomiske forhold.

Samværgemål

Samværgemål, hvor du er myndig, men får beskikket en hjælpeperson til fælles varetagelse af de økonomiske forhold, der inddrages i samværgemålet. Her tages beslutninger om din økonomi i fællesskab mellem værge og dig selv under samværgemål.

Hvem kan søge om samværgemål

Det skal du også selv søge om.

Du kan søge om et samværgemål, hvis du har brug for hjælp til at administrere din økonomi. Behovet for hjælp skal skyldes uerfarenhed, svækket helbred eller lignende tilstand.

Et økonomisk samværgemål forudsætter, at du fungerer så godt, at du kan samarbejde med din samværge om økonomien. Derfor fører Familieretshuset heller ikke tilsyn med samværgemål.

Fratagelse af den retlige handleevne

Helt eller delvis fratagelse af den retlige handleevne er en slags udvidelse af et "almindeligt" økonomisk værgemål.

Fratagelse af den retlige handleevne kan ske helt eller delvist. Hvis du får frataget den retlige handleevne, mister du retten til at varetage din egen økonomi og retten til at forpligte dig økonomisk vedrørende de forhold fratagelsen vedrører. Hvis du får helt frataget din retlige handleevne, er du umyndig. Hvis du får frataget den delvist er du fortsat myndig.

Fratagelse af den retlige handleevne kan kun ske i de tilfælde, hvor det er absolut nødvendigt. Det kan eksempelvis være grundet manglende økonomisk forståelse, eller ved misbrug af din egen økonomi eller at du bliver økonomisk udnyttet af andre.

Læs mere om værgemål på Civilstyrelsens hjemmeside: www.civilstyrelsen.dk

Hvordan kan jeg bestemme over mine penge?

- **SELVBESTEMMELSE** betyder, at du selv bestemmer
- **MEDBESTEMMELSE** betyder, at du bestemmer sammen med andre
- **INDFLYDELSE** betyder, at andre bestemmer, men at du bliver hørt.

Selvbestemmelse

Der er ting, du selv bestemmer over. For eksempel:

- Du bestemmer selv, hvilket tøj du vil købe.
- Du bestemmer selv, hvilke møbler du vil købe til din egen lejlighed.
- Du bestemmer selv, hvad for noget mad og drikke du vil købe.

Medbestemmelse

Der er også nogle ting, du er med til at bestemme sammen med andre. Ting, du bestemmer sammen med andre, er for eksempel:

- I bestemmer sammen, hvad I vil købe til fællesrummet.

- I bestemmer sammen, hvor meget en fælles tur skal koste.

Indflydelse

Der er også nogle ting, hvor andre bestemmer, men hvor de skal høre, hvad du mener. Det kan være ting, du vil bruge penge på, men hvor du har brug for andres hjælp.

De steder, hvor du har indflydelse, er for eksempel:

Andre bestemmer, om personalet kan hjælpe dig med at tage i biografen, når du vil. Men du skal høres om, hvad du ønsker hjælp til, og kan sige nej til at tage med i biografen.

Andre bestemmer, om personalet kan tage med dig på den ferie, du ønsker. Men du kan sige nej til at tage med på en ferie, som du ikke vil med på.

Hvad er godt at tænke på?

Du bestemmer selv over dine penge. Det betyder også, at du har ansvar for de valg, du tager, når du bruger dine penge.

Hvis du bestemmer at bruge alle dine penge først på måneden, så har du ikke nogle at købe mad for resten af måneden.

Hvis du vælger at bruge mange penge på en dyr rejse, så har du måske ikke også råd til at købe den lækre vinterjakke, du har set.

Hvis du bestemmer at bruge penge på et par gode, dyre sko, kan det være, at du tænker, at du bliver glad for skoene, og derfor gerne vil bruge penge på dem.

Budget

For at du kan få råd til de ting, du gerne vil have, så kan det være en god idé at lægge et budget. Et budget er en plan for, hvad du vil bruge dine penge til.

For eksempel kan du afsætte nogle penge hver måned, så du kan betale dine regninger, og måske også penge som du vil spare op. Du kan også afsætte penge hver måned, som du kan købe mad for. Du kan så finde ud af, hvor mange penge du har til at købe andre ting og fornøjelser.

Du kan for eksempel spørge dine forældre, personalet eller banken, om de kan hjælpe dig med at lave et budget.

Dig selv

Det har betydning for dig, hvad du vælger at bruge dine penge på. Hvis du vælger at købe og spise meget usund mad og slik, så kan det være, at det gør dig glad at spise det. Det kan også være, at du spiser så meget, at det kan gå ud over dit helbred og du bliver ked af det.

Hvis du vælger at bruge dine sidste penge på et nyt, stort fjernsyn, så kan det være, at du bliver meget glad for at kunne se film i stor størrelse derhjemme. Det kan også være, at du bliver ked af, at du ikke har råd til at købe mere mad resten af måneden. Eller utilfreds med, at du ikke har penge til at købe den computer, du også meget gerne vil have.

Det kan være en god idé at tænke over:

- Hvad gør dig glad ved det, du vælger at bruge dine penge på?
- Hvad gør dig ked af det ved det, du vælger at bruge dine penge på?
- Spørgsmålene kan hjælpe dig til at bruge dine penge på det, du gerne vil. Det kan være fint

at tale med dine venner, forældre eller personalet om spørgsmålene, og hvad du vil bruge dine penge på.

Hvordan får jeg bedst hjælp?

Her er nogle historier og spørgsmål, du kan bruge til at tænke over, hvordan man kan få hjælp på en god måde.

Anders

Anders kan godt lide tøj i et bestemt mærke. Det er meget flot tøj, synes han. Det er også dyrt. Anders køber tit nyt, dyrt tøj. Og han elsker at tage på ferie med nogle af sine venner og personale en gang om året. Anders har ikke nok penge til både at købe dyrt tøj og til at tage på ferie.

Personalet siger til Anders, at han det næste år ikke har råd til at købe nyt, dyrt tøj. Anders forældre siger, at han ikke har råd til at tage på ferie i år. Anders bliver sur, når de siger det. Men han ved ikke, hvad han skal gøre.

Tænk over, hvordan Anders bedst kan få hjælp.

Du kan for eksempel tale med dine venner, familie eller personale om det. I kan bruge disse spørgsmål:

- Hvem bestemmer, hvad Anders skal bruge sine penge på?
- Hvorfor tror du, Anders bliver sur?
- Hvordan kan Anders finde ud af, hvad han helst vil?
- Er der nogle, der kan hjælpe ham?
- Hvordan kan de hjælpe ham på en god måde?

- Har du prøvet noget, der ligner det, Anders har prøvet?
- Hvad gjorde du?

Anna

Annas mobiltelefon er gået i stykker. Anna har set på en ny, smart mobiltelefon. Hun har længe gerne ville have sådan en. Telefonen er dyr, men koster ikke særlig meget til at starte med. Man skal betale resten af pengene for telefonen ved at betale penge til forretningen hver måned i et år.

Anna har næsten ikke flere penge på sin konto, men hun har lige nok til at betale for mobiltelefonen til at starte med.

Anna vil meget gerne have telefonen. Men hun er i tvivl om, hun har råd til den. Hvad skal Anna gøre?

Tænk over, hvordan Anna bedst kan få hjælp.

Du kan for eksempel tale med dine venner, familie eller personale om det.

I kan bruge disse spørgsmål:

- Hvordan kan Anna finde ud af, om hun har råd til telefonen?
- Hvad sker der, hvis Anna ikke har råd?
- Hvad betyder det, at Anna skal betale til forretningen i et år?
- Er der nogle, der kan hjælpe Anna?
- Hvordan kan de hjælpe Anna på en god måde?
- Har du prøvet noget, der ligner det, Anna har prøvet?
- Hvad gjorde du?

